

Handlingsplan for pleie- og omsorgstjenestene i Tolga kommune 2011 - 2020

**Kortversjon med visjoner,
målsettinger, utfordringer og
satsningsområder**

Vedtatt i Tolga kommunestyre 29.09.2011. Se vedtaket på neste side.

MELDING OM POLITISK VEDTAK - HANDLINGSPLAN FOR PLEIE- OG OMSORGSTJENESTENE I TOLGA KOMMUNE

Fra møtet i Kommunestyret den 29.09.2011, saksnr 62/11.

Det underrettes herved om at det er fattet følgende vedtak:

1. Tolga kommunestyres visjon for kommunes helse- og omsorgstjenester er: Livskvalitet og verdighet - hele mennesket i fokus. Kommunens tjenester skal ha fokus på omsorg for hele mennesket, - fysisk og psykisk helse, sosiale og åndelige behov. For å nå denne målsettingen, vil Tolga kommune vektlegge partnerskap med familie og lokalsamfunn – i et tett samarbeid med brukere, pårørende og frivillige (lag, foreninger og enkeltpersoner).
2. Kommunestyret gir tilslutning til komitéens forslag til handlingsplan for pleie og omsorgstjenestene i Tolga. Visjon, målsetting, verdigrunnlag og forventninger står i kap. 2 side 20-22, satsingsområder og tiltaksplan i kap. 6 side 26-27.
3. Plandokumentet skal være et overordnet styringsdokument for å opprettholde og videreutvikle gode pleie- og omsorgstjenester i Tolga (jfr pkt 5 i vedtak mandat, K-styret 16.03.10). Handlingsplanen legges til grunn ved årlig behandling av budsjett og årsmelding i kommunen. ”Handlingsplan for pleie og omsorgstjenestene i Tolga kommune” sees i et 10 års- perspektiv, og rulleres hvert 4. år (en gang i hver kommunestyreperiode, første gang i 2013/2014). Det rapporteres om hvordan det arbeides med gjennomføringen av satsningsområder og tiltaksplan i tertialrapporteringene
- 4 Det forutsettes at det lages en kortversjon av handlingsplanen, jfr ”Plattform for oppvekst og læring”, som er konsentrert om visjoner og målsettinger, utfordringer og satsningsområder.

Innholdsfortegnelse i denne kortversjonen:

1. Visjon - Verdigrunnlag – Målsettinger- Forventninger for pleie- og omsorgstjenestene i Tolga kommune	3
2. Samhandlingsreformen – flere helse- og	4
omsorgsoppgaver skal løses på kommunenivå fra 2012.....	4
3. Utfordringer for Pleie- og omsorgstjenestene.....	5
i Tolga kommune de kommende årene	5
4. Satsingsområder og tiltaksplan	7

1. Visjon - Verdigrunnlag – Målsettinger- Forventninger for pleie- og omsorgstjenestene i Tolga kommune

VISJON

Livskvalitet og verdighet - hele mennesket i fokus.

MÅLSETTINGER

Tolga Kommunes helse- og omsorgstjenester skal ha fokus på omsorg for hele mennesket, - fysisk og psykisk helse, sosiale og åndelige behov.

For å nå denne målsettingen, vil Tolga kommune vektlegge partnerskap med familie og lokalsamfunn – i et tett samarbeid med brukere, pårørende og frivillige (lag, foreninger og enkeltpersoner)

VERDIGRUNNLAG

Ordlyden er her hentet direkte fra *Forskrift om en verdig eldreomsorg* som ble gjort gjeldende fra november 2010.

Pleie- og omsorgstjenestene i Tolga kommune skal sikre den enkelte tjenestemottaker et verdig og så langt som mulig meningsfylt liv i samsvar med sine individuelle behov.

Tjenestetilbudet skal innrettes i respekt for den enkeltes selvbestemmelsesrett, egenverd og livsførsel, og sikre at medisinske behov blir ivaretatt.

For å oppnå disse målsettingene skal tjenestetilbudet legge til rette for at følgende hensyn ivaretas:

1. En riktig og forsvarlig boform ut fra den enkeltes behov og tilstand
2. Et variert og tilstrekkelig kosthold og tilpasset hjelp ved måltider
3. Et mest mulig normalt liv, med normal døgnrytme og adgang til å komme ut, samt nødvendig hjelp til personlig hygiene
4. Tilby samtaler om eksistensielle spørsmål
5. Lindrende behandling og en verdig død.
6. Å bevare eller øke sin mulighet til å fungere i hverdagen. Omsorgen skal bidra til habilitering og rehabilitering.
7. Faglig forsvarlig oppfølging av lege og annet relevant personell, som sikrer kontinuitet i behandlingen
8. Tilby eldre som bor på helseinstitusjon enerom.

FORVENTNINGER

Tolga kommune har ledere som:

- Har faglig og mellom- menneskelig kompetanse og trygghet
- Motiverer sine medarbeidere
- Utfordrer og støtter medarbeiderne sine
- Søker ny kunnskap

Tolga kommune har medarbeidere som:

- Har kompetanse og engasjement
- Har fokus på utvikling, mestring og læring
- Samarbeider og møter alle med respekt
- Har miljøbevissthet
- Tar ansvar

Tolga kommune har brukere og pårørende som etter evne:

- Er aktive, holder seg orientert og gir tilbakemelding
- Gir uttrykk for forventninger, ønsker og behov
- Er ærlige, åpne og villige til å samarbeide

Innbyggere i Tolga kommune som etter evne:

- Tar vare på sin egen og sine medmenneskers trivsel og helse
- Planlegger og tilrettelegger sin livssituasjon med tanke på alderdommen

2. Samhandlingsreformen – flere helse- og omsorgsoppgaver skal løses på kommunenivå fra 2012

St.meld. nr. 47 (2008-2009) Samhandlingsreformen bygger i hovedsak på 3 hovedutfordringer for helse- og omsorgstjenestene i åra som kommer:

Pasientenes behov for koordinerte tjenester besvares ikke godt nok i dag – fragmenterte tjenester – mange har behov for mer koordinerte tjenester.

Tjenestene preges av for liten innsats for å begrense og forebygge sykdom. Helsetjenesten har stort fokus på behandling av sykdommer og senkomplikasjoner, framfor tilbud innrettet på å mestre og redusere kronisk sykdomsutvikling.

Demografisk utvikling og endring i sykdomsbildet gir utfordringer som vil kunne true samfunnets økonomiske bæreevne. Det blir flere eldre og flere med kroniske og sammensatte sykdomstilstander.

Som et ledd i prosessen med samhandlingsreformen ble ” Hagen-utvalget” nedsatt av helseministeren i 2009. Oppdraget var å finne nye løsninger for å møte framtidens omsorgsutfordringer med mange flere eldre. Utvalget framla sine forslag våren 2011. Sykehjemspasienter ligger nå i gjennomsnitt 36 måneder på sykehjem. En plass i sykehjem koster 8-900.000 kroner pr år. Vi vil spare enorme ressurser med bare å redusere gjennomsnittlig oppholdstid til f eks 33 måneder. For å sikre at eldre kan bo hjemme så lenge som mulig foreslår utvalget bl a en rekke tiltak i forhold til tilrettelegging av hjemmet, bruk

av ny teknologi, og tiltak for å hindre ensomhet og isolasjon. Videre foreslår utvalget muligheter for pårørende å få lønnet permisjon for å ta seg av gamle foreldre. Her kan hele utredningen leses: [NOU 2011: 11](#) .

KOSTRA- tall for 2010 viser at hver sykehjemsplass i Tolga koster brutto kr 826.000 pr år, mens den gjennomsnittlige hjemmetjenestemottaker koster brutto kr 111.000 pr år.

Våren 2011 ble det vedtatt 2 nye lover som er sentrale i samhandlingsreformen:
LOV 2011-06-24 nr 30: Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven)
LOV 2011-06-24 nr 29: Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven)

Disse lovene medfører endringer i en rekke andre lover på helse- og omsorgs- området, og nye forskrifter og retningslinjer med hjemmel i disse lovene vil komme på løpende bånd høsten 2011 og i løpet av 2012. Forskriftene og retningslinjene vil gi oss flere detaljer om hva samhandlingsreformen vil innholde i praksis.

Det er en kjensgjerning at små kommuner som Tolga ikke vil kunne ha ressurser til å møte intensjonene i reformen alene.

I f. eks Værnesregionen er omfattende prosjekter i gang for å løse utfordringene omkring samhandlingsreformen. Her samarbeider 4 kommuner for å framstå som en felles Helsekommune: Felles IKT-løsninger, interkommunalt samarbeid innen rus/psykiatri, folkehelse/ forebyggende helsearbeid, rehabilitering, distriktsmedisinsk senter, frisklivssentral, felles forvaltningskontor/brukerkontor og felles ledelse. Mer info om dette kan man finne på: <http://www.helsekommune.no/>

Kommunene i Fjellregionen må sammen finne løsninger på hvordan vi skal samarbeide og organisere oss for innfri samfunnsoppdraget vi ha fått i forbindelse med Samhandlingsreformen. I regionen vil det høsten 2011 gjennomføres en prosess for å finne ut hvordan vi sammen kan møte utfordringene.

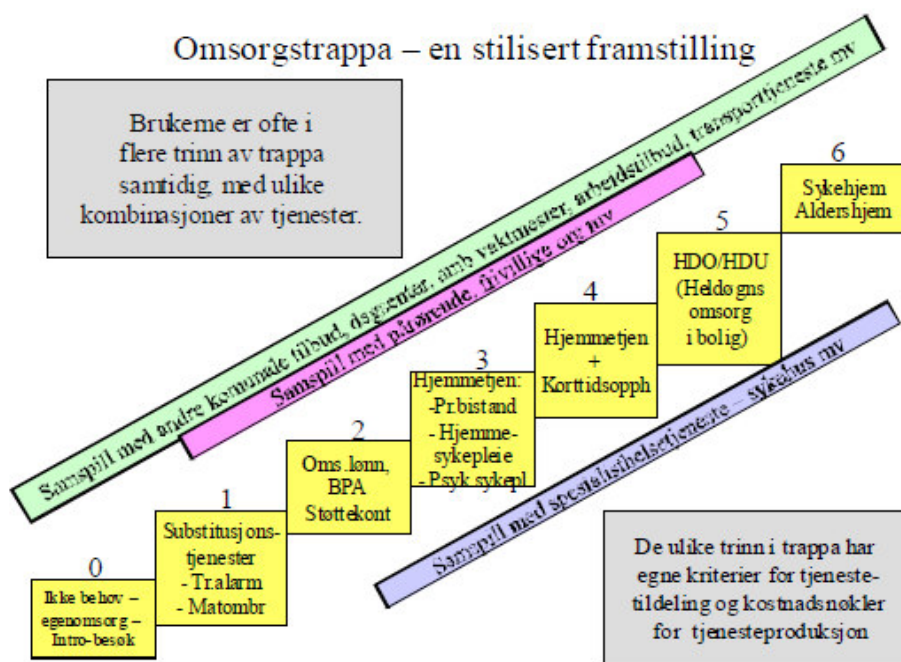
3. Utfordringer for Pleie- og omsorgstjenestene i Tolga kommune de kommende årene

3 a) Generelle utfordringer for kommunens Pleie- og omsorgstjenester – LEON-prinsippet og Omsorgstrappa

Prinsippet for nivået på pleie- og omsorgstjenestene skal følge **LEON-prinsippet**. LEON står for Lavest Effektive Omsorgsnivå og er et prinsipp om at alt forebyggende og helsefremmende arbeid bør foregå i så nær tilknytning til hjemmemiljøet som mulig. I begrepet næromsorg ligger ønsket om å kunne utnytte de mulighetene og resursene som en finner i tilknytning til nærmiljø og sosiale nettverk. Prinsippet er nedfelt som kommunal og fylkeskommunal forpliktelse gjennom gjeldende lovverk og i en rekke offentlige utredninger og planer.

Omsorgstrappa er en modell der en bygger på LEON-prinsippet som betyr at en søker å etablere tiltak som i stor grad er selvaktiviserende og som tar utgangspunkt i pasientens eget hjemmemiljø. Omsorgstrappa forutsetter at man anser at mennesker som har behov for omsorgstjenester ikke er like. Den enkelte må vurderes individuelt, og tjenestetilbudet må tilpasses den enkelte. Behovet for hjelp og bistand vil for noen være relativt enkelt og lite, for andre er det snakk om meget omfattende og sammensatte tjenestebehov. Tjenestetilbudet må reflektere den enkeltes behov, og omsorgstrappa viser til en sammenheng der økende behov møtes med økende tjenestetilbud. I tillegg inneholder tenkningen knyttet til omsorgstrappa en forståelse av at ulike deltjenester innen omsorgsområdet utgjør de forskjellige trinnene i trappa. Noen tjenestetyper er innrettet hovedsakelig mot mennesker som har små bistandsbehov, noen mot de som har store bistandsbehov, og noen tjenestetyper kan være innrettet slik at de betjener mennesker med både store og små bistandsbehov.

1.2.1 Omsorgstrappa – en stilisert framstilling

Kilde:Devold

3 b) Komitéens oppsummering av utfordringene for PLO-tjenestene i Tolga

Med bakgrunn i statistiske data, vurdering av nå-situasjonen, innspill fra ansatte og ledere i pleie- og omsorgstjenestene og Devolds drifts- og ressursanalyse vil komitéen trekke fram følgende hovedutfordringer for tjenestene 2011-2020:

Bygningsmessige utfordringer:

- Kjøkken, innredninger, gulv og utstyr
- Flere skjermede plasser ("Kårstua 2")
- Ny inndeling av sjukehjemmet i mindre enheter
- Rehabilitering av bad.
- Ventilasjonsanlegg sykehjemmet
- Korttidsavdeling
- Dagtilbud

- Trivselsfremmende og sosial rom for ansatte
- Behov for flere omsorgsboliger
- Avdeling med spisskompetanse, samhandlingsreformen

Utfordringer tilknyttet organisering:

- Lederutvikling, styringssystemer og ressurser til ledelse
- Samarbeide og intern kommunikasjon
- Behovet for langtidsplasser, korttidsplasser, omsorgsboliger og økte hjemmetjenester med heldøgntjeneste
- Avstander og tilbud i utkantene i kommunen
- Opplevelse av livskvalitet, omsorgsbehov og trygghet
- Utvikle tilbud om aktivisering og dagtilbud også utenom omsorgstunet
- Samhandlingsreformen
- Økonomiske rammer

Rekruttering, fagutvikling og kompetanse:

- Rekruttere og beholde medarbeidere
- Kartlegging av kompetansebehov og fagutvikling
- Veiledning, yrkesetiske retningslinjer
- Helhet i tjenestene
- Omdømme, internt og eksternt
- Befolkningsutvikling og framtidige behov
- Omsorg for brukere fra andre kulturer
- Regionalt samarbeid
- Samhandlingsreformen

Informasjon, dialog og omdømme.

- Samarbeid, Frivilligsentralen
- Dialog med brukere og pårørende
- Informasjon om omsorgstilbudet
- Forventninger til omsorg
- Informasjon om omsorgstrappa
- Tilbud til nye tolginger
- Psykiatri og demensomsorg

4. Satsingsområder og tiltaksplan

Tolga kommune ønsker å gi gode, behovstilpassede pleie- og omsorgstjenester til sine innbyggere i henhold til LEON-prinsippet (tjenester på lavest effektive omsorgsnivå) og Omsorgstrappa. Ressursbruken skal gradvis dreies fra institusjonsbaserte tjenester til hjemmetjenester. Med hjemmetjenester menes tjenester som ytes i egen bolig/ tilrettelagt bolig/ omsorgsbolig.

Det er et mål at Tolga kommune innen 01.01.2014 skal tilby maks. 15 langtidsplasser og maks. 6 korttidsplasser i institusjon.

Tiltak i tabellen med angitte kostnader i høyre kolonne finansieres med investeringsmidler. Tiltak uten angitt kostnad forsettes gjennomført innenfor ordinært driftsbudsjett.

Satsings-områder	Tiltak	Ansvarlig	Frist	Kost-nader
1. Bygg	Utarbeide generalplan for bruk av bygningsmassen på Omsorgstunet. Planen skal ta hensyn til kommunens samlede behov for pleie- og omsorgstjenester og helsetjenester inkludert behov knyttet til samhandlingsreformen. Planen skal omfatte behov for rehabilitering og ombygging i henhold til utfordringer listet opp i kap 4 b) s. 22).	K-styret, budsj	Ferdig 01.06.2012	200.000
2. Organi-sering	Utarbeide tjenestebeskrivelser og tildelingskriterier som sikrer ressursbruk Tjenestene dreies fra institusjon til hjemmetjenester (jfr omsorgstrappa). -Iverksette heldøgntjeneste i hjemmebaserte tjenester -Ferdigstille 10 nye tilrettelagte boliger/ omsorgsboliger i Tolga sentrum. -Tilsette ergoterapeut som skal ha inkludert i sin funksjon koordinering og forebyggende arbeid/dialog med brukere, pårørende og frivillige. -Mer aktiv bruk av Individuell plan. Prosjekt med opplæring og innføring.	Virksomhets- leder/ Rådmann K- styret K-styret K-styret Virksomhets- leder/ Rådmann	Vedtak i K-styre des. 2011 Innen 01.01.2013 Innen 2014 01.08.2012 Prosjekt slutt-ført innen 01.06.2012	230.000
3. Rekruttere og beholde kompetanse	Det utarbeides plan for rekruttering og kompetanseutvikling i pleie- og omsorgstjenesten. (fokus på områder som bl a fagbrev, uønsket deltid, IA- handlingsplan, ledelse, yrkesetikk, flerkultur, samfunnskontakt, demens, ergoterapi , IKT, eldreomsorg (geriatri) m.v.)	Virksomhets- leder/ personalsjef	Ferdig 01.03.2012	

4. "Omsorg i Tolga"	Informere, motivere og engasjere Tolgas befolkning vedrørende forebyggende helseadferd og deltakelse i omsorgsarbeid.	Rådmann		
	- Kurs / samlinger for pårørende / demensskole	Rådmann/ Psyk Sykepl	Nov 2011	
	-Styrket dialog med brukere, pårørende og frivillige	Rådmann	Okt 2011	
	- Forpliktende, skriftlige avtaler med samarbeidsparter (partnerskapsavtaler)	Virksomhets- leder	Juni 2012	
	- Etablere og drive dagtilbud på Omsorgstunet (spesielt for demente)	Virksomhets- leder	Sep 2012	
	- Videreutvikle og bruke demensteamet (fagteam for utredning av demens) aktivt (inkludert informasjonsarbeid)	Virksomhets- leder / Demens- team		
	- Prøve ut og utvikle konseptet "Inn på tunet" (aktivitetstilbud innen landbruket) som dagtilbud i demensomsorgen	Prosjekt- leder" Inn på tunet"/ Virksomhets- leder	Oppstart 01.09.12	
	- Brukerundersøkelser avholdes hvert annet år for å måle opplevd kvalitet, og sikre tilbakemelding på tjenestene for bruk til kvalitetsutvikling.	Rådmann/ Rådmannens årshjul		